

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Karolina Majewska

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 27 listopada 2024 r.

w sprawie obwinionego byłego sędziego Sądu Rejonowego w B. X.Y.

po rozpoznaniu odwołania obwinionego byłego sędziego Sądu Rejonowego w B. X.Y. z dnia 28 lutego 2024 r. od wyroku Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 12 grudnia 2023 r., w sprawie o sygn. akt I ZSK 23/22

orzeka:

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zamiast sformułowania „sędziego w stanie spoczynku” zamieszcza sformułowanie „byłego sędziego”,

II. uchyla orzeczenie co do kary.

Tomasz Demendecki Maria Szczepaniec Marek Molczyk

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego w B. X.Y. został obwiniony o to, że: w okresie od lutego 1998 r. do maja 2003 r., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako funkcjonariusz

publiczny umyślnie działał na szkodę interesu publicznego, przekraczając swoje uprawnienia w ten sposób, że zajmując stanowisko Zastępcy Prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego w B. i nie posiadając z tego tytułu żadnych uprawnień do zatwierdzania do wypłaty jakichkolwiek dokumentów księgowych, pomimo ich braku, zatwierdził własnoręcznym podpisem do wypłaty niżej wymienione faktury, opiewające na wymienione kwoty:

a. wystawione przez firmę „S.” J. i E. S. z B.:

- nr [...] z dnia 7.10.1998 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 160,00 zł.

b. wystawione przez sklep galanterii skórzanej „R.” z B.:

- nr [...] z dnia 29.12.1998 r. - za zakup biwuarów - na kwotę 604,00 zł.,

c. wystawione przez firmę „G.” J i E. S. z B.:

- nr [...] z dnia 29.12.1998 r. za zakup biwuarów - na kwotę 510,00 zł.,

- nr [...] z dnia 29.12.1998 r. za zakup organizatorów - na kwotę 1 298,02 zł.,

- nr [...] z dnia 27.03.1999 r. za zakup biwuaru - na kwotę 289,00 zł.,

- nr [...] z dnia 12.04.1999 r. za zakup biwuarów - na kwotę 680,00 zł.,

- nr [...] z dnia 29.04.1999 r. za zakup biwuaru - na kwotę 689,00 zł.,

- nr [...] z dnia 23.08.1999 r. za zakup biwuarów - na kwotę 2 172,00 zł.,

- nr [...] z dnia 23.08.1999 r. za zakup organizatorów - na kwotę 1 859,98 zł.,

- nr [...] z dnia 1.09.1999 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 829,01 zł.,

- nr [...] z dnia 6.09.1999 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 659,00 zł.,

- nr [...] z dnia 6.09.1999 r. za zakup organizatorów - na kwotę 433,00 zł.,

- nr [...] z dnia 2.12.1999 r. za zakup organizatorów - na kwotę 485,00 zł.,

- nr [...] z dnia 2.12.1999 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 883,99 zł.

- przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...], [...], [...], [...], [...] i [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 12.05.2000 r. za zakup organizatorów - na kwotę 573,02 zł.,

- nr [...] z dnia 25.05.2000 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 089,00 zł.,

- nr [...] z dnia 15.05.2000 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 087,97 zł.,

- nr [...] z dnia 11.07.2000 r. za zakup biwuarów - na kwotę 954,99 zł.,

- nr [...] z dnia 11.07.2000 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 580,00 zł.,

- nr [...] z dnia 13.12.2000 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 854,00 zł.,

- nr [...] z dnia 29.12.2000 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 714,00 zł.,

- nr [...] z dnia 29.12.2000 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 253,00 zł.,

- nr [...] z dnia 12.01.2001 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 434,00 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...] i [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 12.06.2001 r. za zakup biwuarów - na kwotę 2 001,00 zł.,

- nr [...] z dnia 12.06.2001 r. za zakup organizatorów - na kwotę 1 325,99 zł.,

- nr [...] z dnia 12.07.2001 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 358,99 zł.,

- nr [...] z dnia 22.03.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 032,01 zł.,

- nr [...] z dnia 2.04.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 397,01 zł.,

- nr [...] z dnia 24.05.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 677,99 zł.,

- nr [...] z dnia 7.06.2002 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 520,02 zł.,

- nr [...] z dnia 7.06.2002 r. za zakup organizatorów - na kwotę 1 960,00 zł.,

- nr [...] z dnia 8.06.2002 r. za zakup organizatorów - na kwotę 1 679,99 zł.,

- nr [...] z dnia 21.06.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 024,00 zł.,

- nr [...] z dnia 21.06.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 026,04 zł.,

- nr [...] z dnia 21.06.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 357,13 zł.,

- nr [...] z dnia 26.06.2002 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 340,00 zł.,

- nr [...] z dnia 12.09.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 982,01 zł.,

- nr [...] z dnia 12.09.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 288,02 zł.,

- nr [...] z dnia 12.09.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 609,97 zł.,

- nr [...] z dnia 30.10.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 362,03 zł.,

- nr [...] z dnia 30.10.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 641,98 zł.,

- nr [...] z dnia 30.10.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 615,01 zł.,

- nr [...] z dnia 30.10.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 584,00 zł.,

- nr [...] z dnia 5.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 494,00 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 6.11.2002 r. za zakup organizera - na kwotę 530,00 zł.

- nr [...] z dnia 19.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 303,00 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku tej faktury zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 19.11.2002 r. za zakup biwuaru - na kwotę 495,00 zł.,

- nr [...] z dnia 22.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 768,00 zł.,

- nr [...] z dnia 22.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 299,01 zł.,

- nr [...] z dnia 22.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 759,01 zł.,

- nr [...] z dnia 25.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 176,98 zł.,

- nr [...] z dnia 28.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 602,01 zł.,

- nr [...] z dnia 28.11.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 458,97 zł.,

- nr [...] z dnia 4.12.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 870,01 zł.,

- nr [...] z dnia 4.12.2002 r. za zakup biwuaru - na kwotę 510,00 zł.,

- nr [...] z dnia 9.12.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 783,00 zł.,

- nr [...] z dnia 12.12.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 289,00 zł.,

- nr [...] z dnia 19.12.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 311,05 zł.,

- nr [...] z dnia 19.12.2002 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 495,00 zł.,

- nr [...] z dnia 29.01.2003 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 797,01 zł.,

- nr [...] z dnia 29.01.2003 r. za zakup biwuarów - na kwotę 1 140,00 zł.,

- nr [...] z dnia 11.02.2003 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 536,00 zł.,

- nr [...] z dnia 25.04.2003 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 2 633,99 zł.,

- nr [...] z dnia 25.04.2003 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 523,00 zł.,

- nr [...] z dnia 15.05.2003 r. za zakup biwuarów i organizatorów - na kwotę 1 004,00 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

d. wystawione przez Przedsiębiorstwo Handlowe „B1.”

z B.:

- nr [...] z dnia 12.02.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.” i „M.” oraz wkładów do tych piór i innych materiałów biurowych - na kwotę 1 931,51 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku tej faktury zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 3.03.1998 r. za zakup wiecznych piór i długopisów typu „P.” i „P1.” - na kwotę 1 214,96 zł.,

- nr [...] z dnia 17.03.1998 r. za zakup wiecznych piór i długopisów typu „W.” i „P1.” na kwotę 1 845,49 zł.,

- nr [...] z dnia 23.10.1998 r. za zakup wiecznych piór i długopisów typu „W.” - na kwotę 2 056,98 zł.,

- nr [...] z dnia 23.10.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 1 212,01 zł.,

- nr [...] z dnia 24.10.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „W.”, „M.” i „Y.” - na kwotę 2 362,01 zł.,

- nr [...] z dnia 27.11.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „Y.” oraz etui do piór typu „M.” - na kwotę 1 522,00 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12. 1998 r. za zakup wiecznych piór i długopisów typu „P.” - na kwotę 4 396,01 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „M.” - na kwotę 1 984,00 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „M.” i etui do wiecznych piór typu „Y.” i „M.” - na kwotę 2 430,00 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 3 220,00 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 3 859,99 zł.,

- nr [...] z dnia 31.12.1998 r. za zakup wiecznych piór typu „W.” - na kwotę 978,01 zł.,

- nr [...] z dnia 4.02.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.” i „Y.” - na kwotę 2 625,00 zł.,

- nr [...] z dnia 4.02.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 1 421,54 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 1 885,02 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „Y.” - na kwotę 1 969,97 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 2 214,03 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 3 385,04 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „W.” - na kwotę 2 720,02 zł.,

- nr [...] z dnia 4.05.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 2 046,01 zł.,

- nr [...] z dnia 30.12.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 813,00 zł.,

- nr [...] z dnia 30.12.1999 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 1 137,94 zł.,

- nr [...] z dnia 25.05.2000 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 1 604,02 zł.,

- nr [...] z dnia 30.12.2000 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” oraz długopisu typu „S.” - na kwotę 3 172,04 zł.,

- nr [...] z dnia 30.12.2000 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 2 553,01 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...] i [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

- nr [...] z dnia 12.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 1 061,40 zł.,

- nr [...] z dnia 12.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 702,04 zł.,

- nr [...] z dnia 20.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „S.” - na kwotę 904,52 zł.,

- nr [...] z dnia 21.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 750,04 zł.,

- nr [...] z dnia 22.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „S.” - na kwotę 944,50 zł.,

- nr [...] z dnia 22.06.2001 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.” i wkładów do wiecznych piór typu „M.” - na kwotę 1 111.91 zł.,

- nr [...] z dnia 3.10.2002 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 1 379,97 zł.,

- nr [...] z dnia 4.10.2002 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę 1 073,04 zł.,

- nr [...] z dnia 4.10.2002 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 686,99 zł.,

- nr [...] z dnia 4.12.2002 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” i „W.” - na kwotę 2 204,37 zł. - przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...], [...] i [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B.,

e. wystawione przez Przedsiębiorstwo Handlowe „Ś.”

z B.:

- nr [...] z dnia 1.02.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.”
i długopisu typu „S.”- na kwotę 1 000,12 zł.,

- nr [...] z dnia 15.05.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „W.”
i „S.” - na kwotę 1 155,04 zł.,

- nr [...] z dnia 15.05.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „P.” - na kwotę
1 209,98 zł.,

- nr [...] z dnia 23.01.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”
i „W.” oraz długopisu typu „S.”- na kwotę 553,06 zł.,

- nr [...] z dnia 29.01.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.” i
długopisu typu „S.” - na kwotę 988,05 zł.,

- nr [...] z dnia 30.01.2003 r. za zakup wiecznych piór typu „P.”, „W.”
i „S.” - na kwotę 1 160,12 zł.

- przy czym jednocześnie w wypadku faktur o numerach [...], [...], [...], [...],
[...] i [...] zatwierdził bezprawnie do wypłaty środki finansowe nie należące do
budżetu Wojskowego Sądu Garnizonowego w B., gdzie zakupy wymienionych
wartościowych przedmiotów, w ilości łącznie 177 sztuk teczek biurowych na
dokumenty typu „biwuar”, 235 sztuk teczek biurowych na dokumenty typu
„organizer” a także materiałów piśmienniczych firm „P.”, „W.”, „P1.”, „M.” i „Y.” w
postaci: różnego typu piór wiecznych w łącznej ilości 150 sztuk, różnego typu piór
kulkowych w łącznej ilości 21 sztuk, różnego typu długopisów w łącznej ilości 200
sztuk, różnego typu ołówków automatycznych w łącznej ilości 19 sztuk oraz
akcesoriów do tych produktów w postaci etui, teczek, aktówek, wkładów,
atramentu, nabojów i przyborników, były bezzasadne dla funkcjonowania
Wojskowego Sądu Garnizonowego w B. i dokonane z pominięciem jakichkolwiek
procedur wynikających z obowiązującej w tym okresie ustawy z dnia 10 czerwca
1994 r. o zamówieniach publicznych (t. j. Dz U z 1998 r. nr 119 poz. 773 z późn.
zm.), a ponadto zatwierdzając te zakupy miał świadomość i godził się na to, że

wymienione przedmioty są przyjmowane i bezprawnie wydawane przez ustaloną osobę, bez żadnej dokumentacji przychodowo -rozchodowej, osobom niezatrudnionym w WSG w B., przez co wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą a także z Szefem Sztabu Jednostki Wojskowej [...] w B. - mjr rez. K. S., Szefem Logistyki tej jednostki - mjr. rez. W. B., Głównym Księgowym Jednostki Wojskowej [...] w B., a od 1 stycznia 2002 r. Jednostki Wojskowej [...] w B. - mjr M. G. oraz ustaloną osobą dokonał przywłaszczenia powierzonych mu cudzych rzeczy ruchomych na łączną kwotę 156 701,96 zł., na szkodę wymienionej Jednostki Wojskowej [...] w B., a od 1 stycznia 2002 r. na szkodę Jednostki Wojskowej [...] w B.;

a ponadto

- w kwietniu 2002 r. w B., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako funkcjonariusz publiczny umyślnie działał na szkodę interesu publicznego, przekraczając swoje uprawnienia w ten sposób, że zajmując stanowisko Zastępcy Prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego w B. i nie posiadając z tego tytułu żadnych uprawnień do zatwierdzania do wypłaty jakichkolwiek dokumentów księgowych, pomimo ich braku, zatwierdził własnoręcznym podpisem do wypłaty kwoty pieniężne wynikające z dwóch rachunków wystawionych na mjr W. B. za połączenia telefoniczne z jego prywatnego telefonu komórkowego, w tym:

o kwotę 132,27 zł, wynikającą z dowodu wpłaty z dnia 12.04.2002 r. na podstawie faktury VAT nr [...] P. Sp. z o.o.,

o kwotę 196,98 zł, wynikającą z dowodu wpłaty z dnia 12.04.2002 r. na podstawie faktury VAT nr [...] P. Sp. z o.o. przez co jednocześnie wspólnie i w porozumieniu z mjr W. B. oraz z ustaloną osobą przywłaszczył kwotę 329,25 zł na szkodę Jednostki Wojskowej [...] w B., gdzie łączna kwota wynikająca z przekroczenia uprawnień i przywłaszczenia powierzonych cudzych rzeczy ruchomych wyniosła 157 031,21 zł. na szkodę Jednostki Wojskowej [...] w B., a od 1 stycznia 2002 r. na szkodę Jednostki Wojskowej [...] w B.; czym rażąco uchybił

obowiązkowi piastowanego wówczas urzędu państwowego i uchybił godności urzędu sędziego

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 i § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2019 poz. 52 – dalej powoływana jako u.s.p.).

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2023 r. Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej w sprawie o sygn. akt I ZSK 23/22, uznał obwinionego sędziego w stanie spoczynku X.Y. za winnego zarzucanego mu czynu, przyjmując, że czyn ten stanowi także przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 u.s.p. wymierzył mu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia.

Odwołanie od powyższego wyroku wniósł obwiniony były sędzia Sądu Rejonowego w B. X.Y. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych skutkujący błędną oceną materialną i w efekcie błędnym niezastosowaniem wobec niego przepisów o przedawnieniu postępowania oraz błędem w zakresie orzeczonej kary, tj. art. 439 § 1 pkt 5 i 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że nigdy nie uzyskał prawa do stanu spoczynku, jak również nie pobierał żadnego uposażenia z tym stanem związanym, albowiem w styczniu 2023 r. złożył rezygnację z funkcji sędziego, która uprawomocniła się z dniem 30 kwietnia 2023 r. W dalszej części uzasadnienia obwiniony podał, że nie zgadza się z brakiem zastosowania przepisów o przedawnieniu przez Sąd I instancji.

Na rozprawę w dniu 27 listopada 2024 r. nikt się nie stawił.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołanie wywiedzione przez obwinionego byłego sędziego X.Y. doprowadziło do poddania wyroku Sądu I instancji kontroli odwoławczej i

spowodowało wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym w części, tj. co do orzeczonej kary.

Na wstępie, Sąd Najwyższy podkreśla, że nie jest trafny zarzut zaistnienia uchybienia przewidzianego w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. gdyż orzeczona przez Sąd I instancji kara pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia jest znana ustawie.

Zgodnie z dominującymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądami „karą nieznaną ustawie jest kara nieprzewidziana w obowiązującej ustawie, czy dalej idąc, nieznaną polskiemu systemowi prawnemu, a więc rodzajowo niefunkcjonującą w polskim prawie karnym” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2013 r., SDI 47/13, Lex nr 1408897). Zmaterializowanie tej bezwzględnej przyczyny odwoławczej nastąpi zatem w sytuacji, gdy wymierzony zostanie „środek reakcji karnej nieistniejący w ogóle w ustawach polskich, nieznanymi polskiemu systemowi prawnemu, nie zaś środek funkcjonujący w systemie prawa polskiego, ale niewystępujący w ustawie będącej podstawą orzekania w danej sprawie” (zob. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 26 listopada 1970 r., VI KZP 55/70; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1989 r., V KRN 267/89). Podkreślić także należy, iż nie sposób zakwalifikować jako bezwzględnej przyczyny odwoławczej uchybienia polegającego na „wymierzeniu kary w ogóle znanej ustawie obowiązującej, lecz tylko nie przewidzianej w konkretnie zastosowanym przepisie ustawy” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1982 r., VI KZP 30/82), jak również „orzeczenia kary nieprzewidzianej za dane przestępstwo, jak i nieprzewidzianej w danym rozmiarze” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2008 r., II KK 92/07). Uchybienie polegające na „wymierzeniu kary znanej wprawdzie obowiązującej ustawie karnej, ale nieprzepisanej w tej ustawie za dane przestępstwo, stanowi obrazę zastosowanego przepisu prawa materialnego” (zob. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 26 listopada 1970 r., VI KZP 55/70; tak też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1989 r., V KRN 267/89; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2004 r., II KK 99/04). Podstawę uchylenia orzeczenia w oparciu o przepis art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. stwierdzić można wówczas, gdy „orzeczono karę, środek

karny, środek kompensacyjny lub środek zabezpieczający nieznane ustawie, a więc w ogóle ustawą nieprzewidziane” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2017 r., III KK 287/17).

Zaprezentowane poglądy funkcjonujące w judykaturze znajdują swoje poparcie w piśmiennictwie, gdzie wskazuje się, że nieznanym ustawie będzie rodzaj represji, który nie został w niej przewidziany, a nie zaś taki środek reakcji karnej, który wprowadzie jest jej znany, lecz wymierzony został w nieprzewidzianym przez nią rozmiarze [zob. Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, Lex/el. 2024]. Nadto podkreśla się też, że zawarte w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. sformułowanie „nieznane ustawie” należy interpretować w sposób zawężający, a zatem „odnosić do kary lub środków (karnych, kompensacyjnych, zabezpieczających) nieprzewidzianych w ogóle w ustawie, a więc niewymienionych w katalogu kar i środków karnych, kompensacyjnych i zabezpieczających, a nie takich które są znane, ale możliwe do wymierzenia za inny typ przestępstwa (inny rodzaj kary) albo np. przy wadliwej ocenie względności ustawy” [Katarzyna Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego, Komentarz do art. 439 k.p.k., Lex/el. 2023]. Wskazać nadto należy, że „bezwzględny powód odwoławczy z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. powinien być widoczny od razu, bez prowadzenia rozważań co do prawidłowości zastosowania prawa materialnego, zwłaszcza że kwestia prawidłowego ujęcia względności ustawy także może być niejednokrotnie dość niejednoznaczna”. Odmienne stanowisko spowodowałoby natomiast „poszerzenie znaczenia sformułowania „nieznane ustawie” na „znane ustawie, ale zastosowane z obrazą prawa (art. 4 § 1 k.k.)” [Katarzyna Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego, Komentarz do art. 439 k.p.k., Lex/el. 2023]. Uchybienie to dotyczy sfery prawa materialnego i obejmuje sytuacje, w których orzeczono karę lub jeden z wymienionych środków w ogóle nieznanymi polskiemu systemowi prawa karnego, nie tylko więc Kodeksowi karnemu, np. karę chłosty, aresztu domowego, karę śmierci, konfiskatę mienia w całości. Oznacza to, że wymierzenie np. kary znanej systemowi obowiązującego prawa, nieprzewidzianej jednak za konkretne przestępstwo lub w określonym rozmiarze, nie stanowi bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia, lecz podlega zakwalifikowaniu jako względna przyczyna odwoławcza z art. 438 pkt 1a k.p.k. (tak

J. Zagrodnik [w:] M. Burdzik, S. Głogowska, J. Karaźniewicz, M. Klejnowska, N. Majda, I. Palka, K. Sychta, K. Żyła, J. Zagrodnik, Kodeks postępowania karnego, Komentarz do art. 439 k.p.k., Lex/el. 2024).

Wskazane uchybienie Sądu I instancji, polegające na wymierzeniu obwinionemu byłemu sędziemu X.Y. kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia znanej przecież obowiązującej ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, lecz nie znajdującej zastosowanie w stosunku do obwinionego, stanowi obrazę prawa materialnego w rozumieniu art. 438 pkt 1a k.p.k., a więc tym samym stanowi względną, a nie bezwzględną przyczynę odwoławczą. Sąd I instancji wymierzając obwinionemu X.Y. karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia, naruszył art. 104 § 3 pkt 4 u.s.p. poprzez jego błędne zastosowanie, a także art. 109 § 1 u.s.p. poprzez jego niezastosowanie, co miało wpływ na treść orzeczenia. Z analizy akt sprawy, tj. świadectwa pracy przedstawionego Sądowi I instancji przez obwinionego przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia wynika, że X.Y. prawomocnie zrzekł się urzędu sędziego Sądu Rejonowego w B. z dniem 30 kwietnia 2023 r. w myśl art. 68 § 1 u.s.p., tj. przed zakończeniem postępowania dyscyplinarnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zamiast sformułowania „sędziego w stanie spoczynku” zamieścił sformułowanie „byłego sędziego” (pkt I wyroku) oraz uchylił zaskarżone orzeczenie co do kary (pkt II wyroku). Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w obecnej sytuacji procesowej wymierzenie kary wobec obwinionego byłego sędziego X.Y. nie jest celowe i konieczne.

Odnosząc się natomiast do pozostałego zarzutu sformułowanego w odwołaniu podkreślić należy, że zgodnie z art. 436 k.p.k. (znajdującym zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów w oparciu o art. 128 u.s.p.) sąd może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania. W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy doszedł do

przekonania, że w związku z wydaniem wyroku uchylającego zaskarżone orzeczenie Sądu *meriti* w zakresie kary, bezprzedmiotowe dla dalszego postępowania stało się rozpoznanie drugiego zarzutu podniesionego przez obwinionego w odwołaniu.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p. obciążając nimi Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[M. T.]

[a.ł.]

Tomasz Demendecki Maria Szczepaniec Marek Molczyk